

Drugie Posiedzenie Zespołu Ewaluacyjnego oceniającego stan wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju dla Lokalnej Grupy Działania „Białe Ługi”

Pierwsze posiedzenie Zespołu Ewaluacyjnego odbyło się 12 kwietnia 2010 roku w Rakowie, przy okazji Walnego Zebrania Członków Lokalnej Grupy Działania „Białe Ługi” i związane było z ukonstytuowaniem się Zespołu oraz oceną pierwszego naboru z zakresu „małych projektów” oraz trudnościami beneficjentów związanymi z wymogami stawianymi przez Instytucje wdrażające (ŚBRR, ARiMR). W posiedzeniu udział wzięli Dyrektor Świętokrzyskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, przedstawiciele 9 Lokalnych Grup Działania z terenu Województwa Świętokrzyskiego, przedstawiciele Zarządu, Rady oraz Komisji Rewizyjnej LGD. Obecni na zebraniu przyjęli przygotowany przez Zarząd LGD Regulamin Prac Zespołu Ewaluacyjnego, następnie dokonano wyboru władz Zespołu Ewaluacyjnego, Przewodniczącą została Pani Wójt Rakowa Alina Siwonina.

Wszyscy obecni na posiedzeniu szczególną uwagę zwracali na zbyt rygorystyczne i biurokratyczne podejście, Świętokrzyskiego Biura Rozwoju Regionalnego, do weryfikacji złożonych przez beneficjentów za pośrednictwem LGD wniosków z zakresu małych projektów. Najwięcej wątpliwości wzbudził obowiązek przedstawienia 3 ofert cenowych na poszczególne pozycje z zestawienia rzeczowo-finansowego. Pracownicy Biura LGD poinformowali, że próbowali wcześniej uzyskać informację z ŚBRR-u dotyczącą wymogu przedkładania 3 ofert w trakcie weryfikacji wniosku, lecz takich wiadomości nie otrzymali. Ustalono, iż Lokalna Grupa Działania wystąpi do ŚBRR-u z oficjalnym zapytaniem na ten temat. Pismo dotyczące podania podstawy, w oparciu o którą wymagane są podczas weryfikacji wniosku oferty od trzech niezależnych dostawców na poszczególne pozycje z opisu zadań. W piśmie tym wskazano, że taka procedura stanowi próbę rozszerzenia zastosowania Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku Prawo zamówień publicznych, która w art. 4 ust. 8 stanowi, że „Ustawy nie stosuje się do zamówień i konkursów, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 14.000 euro”. Artykuł 4 tejże ustawy jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 3, który określa zakres przedmiotowy Prawa zamówień publicznych. Dostarczanie co najmniej 3 ofert od niezależnych od siebie oferentów stanowi próbę rozszerzenia katalogu rodzajów zamówień publicznych i stanowi

nowy tryb udzielania zapytania o cenę. W przypadku dokonywania zakupów, które kwotą nie przekraczają limitu określonego w art. 4 ust 8 należy, tj. 14 000 euro, należy zastosować regułę wykładni prawa „a maiori ad minus” - wnioskowanie z większego na mniejsze co oznacza: „komu wolno więcej, temu tym bardziej wolno mniej”, czyli jeżeli zamówienie nie przekracza 5 000 zł. tym bardziej nie przekracza 14 000 euro. Zbiurokratyzowanie trybu otrzymywania pomocy na działania z zakresu małych projektów, spotka się z negatywnym odbiorem wśród społeczności z obszarów wiejskich. Małe projekty miały być formą aktywizacji tych środowisk, impulsem do dalszego działania, a w tym momencie rzucanie kłód pod nogi w postaci konieczności tworzenia niepotrzebnych, wręcz nonsensownych dokumentów, a których potrzeby składania nie ma ujętej w żadnym z dostępnych dokumentów programowych, stwarza wrażenie próby ograniczenia możliwości aplikowania o środki tym, którzy w idei Leadera widzieli możliwość rozwoju swoich miejscowości. W odczuciu wszystkich, skupionych wokół lokalnych grup działania, może to doprowadzić do niewykorzystania dużej części środków przewidzianych na te działania.

W odpowiedzi na niniejsze pismo Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego przysłało odpowiedź, w której poinformowano nas, że „W chwili obecnej nie ma przepisu zobowiązującego wnioskodawcę składającego wnioski o pomoc w ramach małych projektów do doręczania ofert od trzech niezależnych dostawców, na poszczególne pozycje zestawienia rzeczowo finansowego”. „(...) takie procedury znajdują uzasadnienie w art. 26 ust. 2 lit. d Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1975/2006 z dnia 7 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) Nr 1968/2005. Przepis powyższy wprowadza obowiązek weryfikacji (w trakcie kontroli administracyjnej) racjonalności zaproponowanych przez wnioskodawcę kosztów operacji”. „(...) wezwanie to (przedstawienie 3 ofert) należy traktować jako prośbę, której nie spełnienie nie będzie skutkować sankcją odmowy przyznania pomocy”. „(...) zatem w przypadku odmowy doręczenia ofert cenowych, wnioskodawca będzie musiał wykazać w inny sposób, że zaprojektowane przez niego wydatki są racjonalne”.

W związku z wprowadzeniem w instrukcji wypełniania wniosku o przyznanie pomocy zapisów dotyczących przedkładania ofert dotyczących wydatków, których kwota przekracza 3500 zł netto, regulacje w zakresie przedstawiania racjonalności kosztów zostały uszczegółowione i nie powinny rodzić jakichkolwiek wątpliwości w przyszłości.

W dalszej części posiedzenia dokonano oceny przeprowadzonego w 2009 roku naboru wniosków z zakresu małych projektów. Szczególną uwagę zwrócono na zakres operacji i to w jaki rodzaj przedsięwzięć zaplanowanych w ramach LSR się one wpisują. Podsumowanie

realizacji wskaźników produktu określonych w LSR dotyczących tego naboru przedstawili pracownicy Biura LGD. Wynikło z niego kilka wniosków, m.in. największym zainteresowaniem cieszyły się projekty dotyczące „Promocji i informacji turystycznej”, których do realizacji wybrano aż 17 (25 miało być zrealizowane w ramach wszystkich naborów z LSR), natomiast najwięcej uwagi wymaga „Komercjalizacja produktów lokalnych” (tylko 3 operacje na ten cel zostały dofinansowane, a w ramach wszystkich naborów zaplanowano ich łącznie 30). Przedsięwzięcie „Integracja i pobudzenie aktywności mieszkańców” to 16 wniosków, które zostały wybrane do finansowania w ramach LSR (łącznie ma ich być 100), „Wydarzenia związane z produktem lokalnym” (8 w tym naborze, łącznie zaplanowano 40) oraz „Marka produktu lokalnego” (1 wniosek, łącznie przewidziano 4 takie operacje).

Z informacji otrzymanej od ŚBRR wynika, na dzień 25 sierpnia 2010 roku podpisanych zostało jedynie 24 umowy dotyczące realizacji operacji z zakresu małych projektów odnoszących się do wniosków składanych przez beneficjentów w 2009 roku. LGD „Białe Ługi” przekazało wtedy 45 wniosków zakwalifikowanych jako przeznaczone do finansowania w ramach LSR. Wynika z tego, że weryfikacja wniosków trwa nawet 8-9 miesięcy co niekorzystnie wpływa na nastawienie potencjalnych beneficjentów małych projektów. Wielokrotnie na spotkaniach z Panią Kierownik Mirosławą Mochocką przedstawiciele LGD-ów byli proszeni o informowanie beneficjentów, że opóźnienia spowodowane są ogromną ilością wniosków złożonych do ŚBRR (około 800) i małą liczbą pracowników (15) skierowanych do weryfikacji wniosków.

W kwietniu 2010 roku przeprowadzony został drugi nabór wniosków o przyznanie pomocy na operacje z zakresu „małych projektów”, trwał on od 15 do 30 kwietnia. W ramach tego naboru do LGD wpłynęło 54 wnioski. Przed dokonaniem ostatecznej oceny przez Radę 2 wnioski zostały wycofane przez beneficjentów. Łącznie do finansowania w ramach LSR wybrano 51 operacji, 14 z zakresu „Promocja i informacja turystyczna”, 10 z zakresu „Komercjalizacja produktów lokalnych”, 19 z zakresu „Integracja i pobudzenie aktywności mieszkańców”, 8 z zakresu „Wydarzeń związanych z produktem lokalnym”, w tym naborze nie było wniosków z zakresu „Marka produktu lokalnego”. W zestawieniu z wnioskami z poprzedniego naboru podsumowanie osiągnięcia wskaźników produktu przedstawia się następująco: „Promocja i informacja turystyczna” – łącznie 31 projektów, na 25 zaplanowanych (9 już zrealizowanych bądź realizowanych), „Komercjalizacja produktów lokalnych” – łącznie 13 projektów, na 30 zaplanowanych (2 już zrealizowane bądź realizowane), „Marka produktu lokalnego” – łącznie 1 projekt, na 4 zaplanowane (1 już

zrealizowany bądź realizowany), „Integracja i pobudzenie aktywności mieszkańców” „Komerccjalizacja produktów lokalnych” – łącznie 35 projektów, na 100 zaplanowanych (6 już zrealizowanych bądź realizowanych), „Wydarzenia związane z produktem lokalnym” - „Komerccjalizacja produktów lokalnych” – łącznie 16 projektów, na 40 zaplanowanych (5 już zrealizowanych bądź realizowanych).

W maju bieżącego roku Zarząd Lokalnej Grupy Działania „Białe Ługi” dokonał zmian w kryteriach wyboru operacji dotyczących działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”. Dotychczas obowiązujące w naszej LGD Kryteria wyboru operacji niestety w części przypadków nie do końca, naszym zdaniem, gwarantowały dokładne ustalenie miejsca na liście ocenionych operacji, głównego czynnika determinującego wybór poszczególnych operacji do finansowania w ramach LSR. W dotychczas obowiązujących Kryteriach oznaczone były jedynie cztery wskaźniki, spośród których jedno miało decydujący wpływ (można było za niego uzyskać 10 z spośród 20 pkt). Podczas naboru założenia takiego systemu kryteriów okazały się niedoskonałe i dlatego wymagają zmiany. Nowy katalog kryteriów zakłada zwiększenie ich ilości oraz spłaszczenie możliwych do uzyskania, za poszczególne wskaźniki punktów. Takie zmiany zagwarantują całościową ocenę merytoryczną wniosku, nie tylko w oparciu o jedno, przeważające kryterium. Przeprowadzenie takich zmian było również konsekwencją pozytywnego odbioru przez beneficjentów z naszego obszaru poprzednio określonych kryteriów wyboru operacji dla „małych projektów”, które sprawdziły się w zakończonym naborze wniosków i procedurze wyboru operacji. Zmiany do tych działań idą w tym samym kierunku i oparte zostały na podobnych zasadach co w kryteriach dotyczących działania „Odnowa i rozwój wsi” oraz dla „małych projektów”. Budując system kryteriów wyboru staraliśmy się stworzyć rozwiązania gwarantujące rzetelny i transparenty proces wyboru operacji do finansowania w ramach LSR. Przyjęte kryteria promują wybór operacji, których konieczność lub możliwość realizacji wynika z analizy SWOT obszaru ujętej w lokalnej strategii rozwoju.

W sierpniu przeprowadzone zostały nabory wniosków z działania „Odnowa i rozwój wsi”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

W ramach naboru z działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” wpłynęło 2 wnioski, w których wnioskowano łącznie o 211692,00 złotych. Na nabór przeznaczone było 2000000,00 złotych.

Podobnie było w naborze z działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, gdzie również wpłynęło 2 wnioski na łączną kwotę pomocy 33355,00 złotych. Na nabór przeznaczonych było 600000,00 złotych.

Najlepszy pod względem aktywności beneficjentów był nabór z działania „Odnowa i rozwój wsi”, gdzie wpłynęło 18 wniosków na łączną kwotę wnioskowanej pomocy 1410973,00 złote. Na nabór przeznaczonych zostało 3322000,00 złotych. W odniesieniu do wskaźników produktu dla poszczególnych przedsięwzięć podsumowanie przedstawia się następująco: „Boiska sportowe” 8 z 24 zaplanowanych, „Place zabaw dla dzieci” 13 z 20 zaplanowanych, „Publiczna infrastruktura turystyczna” 9 na 8 zaplanowanych, „Remont, wyposażenie i aktywność świetlic wiejskich i miejskich” 7 z 24 zaplanowanych. Nie było wniosków wpisujących się w przedsięwzięcie „Turystyczne zagospodarowanie Białych Ług”.

W dniu 19 sierpnia 2010 roku Minister Rolnictwa i Rozwoju wsi, Pan Marek Sawicki, podpisał nowelizacje rozporządzenia regulującego przyznawanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zmiany dotyczą w szczególności dostosowania przepisów regulujących przyznawanie pomocy na operację odpowiadające warunkom przyznania pomocy w ramach działań „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Odnowa i rozwój wsi”. Duże zmiany zaszły w przepisach dotyczących „małych projektów”, dotyczą m.in. zakresu kosztów kwalifikowalnych oraz zakresu realizacji operacji. Z uwagi na zgłaszane przez wnioskodawców trudności z zapewnieniem wkładu własnego w formie finansowej podniesiono wysokość wkładu własnego w formie niepieniężnej z 10% do 30% oraz wprowadzono inne formy wnoszenia tego wkładu poza pracą własną (udostępnienie ziemi lub nieruchomości, sprzętu lub surowców, działalności naukowo-badawczej lub zawodowej, lub też bezpłatnego wolontariatu). Jednakże wartość udostępnienia ziemi lub nieruchomości, sprzętu lub surowców musi być poświadczona przez wykwalifikowanego eksperta lub odpowiednio uprawniony organ (art. 54 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006). Zmiany te są także wyrazem specyfiki operacji realizowanych w ramach osi Leader, która ma charakter społeczny, skierowany na współdziałanie i w której efekty inwestycyjne grają rolę drugoplanową. Kolejną dobrą zmianą jest rezygnacja ze stosowania rozbudowanego katalogu kosztów kwalifikowalnych, który rodził niepotrzebne wątpliwości, czy dany koszt może mieć zastosowanie w odpowiednim punkcie określającym zakres realizacji małego projektu. W rozporządzeniu katalog kosztów ujęto bardzo ogólnie, formułując go zgodnie z zasadą, że każdy koszt, który jest racjonalny, logicznie uzasadniony i służy realizacji operacji odpowiadającej zakresowi realizacji małego

projektu, jest kosztem kwalifikowanym. Rozporządzenie wprowadza również zmiany w załączniku określającym zakres pomocy udzielanej w ramach „małych projektów”. Zmiany mają na celu doprecyzowanie poszczególnych punktów zakresu, tak aby uniknąć w przyszłości pojawiających się wątpliwości interpretacyjnych. Ponadto z uwagi na szeroki zakres wsparcia wprowadzono do niektórych punktów zakresu wyłączenia odnośnie konkretnych operacji, tak aby zapewnić nienakładanie się pomocy z innymi działaniami PROW 2007-2013. Kolejny nabór wniosków o przyznanie pomocy na działania z zakresu „małych projektów” odbędzie się już na nowych zasadach. Planowany jest na początek przyszłego roku.

W miesiącu wrześniu Lokalna Grupa Działania przeprowadziła badanie ankietowe wśród mieszkańców oraz członków LGD, dotyczące oceny pracy LGD oraz zakresu Lokalnej Strategii Rozwoju i ewentualnych zmian w dokumencie. Rozkolportowaliśmy ponad 1500 ankiet wśród mieszkańców (za pośrednictwem sołtysów oraz Urzędów Gmin). Do LGD wróciło 248 wypełnionych ankiet. Wynika z nich, że działalność LGD „Białe Ługi” jest znana większości respondentów. Działalność LGD jest oceniana dobrze, nasza rola ma dostateczny wpływ na rozwój obszaru, LSR spełnia oczekiwania mieszkańców choć większość nie ma zamiaru ubiegać się o środki finansowe z UE i woli inwestycje infrastrukturę publiczną (boiska, place zabaw, świetlice). Z wyników ankiet wypływa jeszcze jeden bardzo ważny wniosek, respondenci oczekują wyższego poziomu dofinansowania projektów realizowanych w ramach LSR. Bardzo podobnie przedstawiają się wyniki ankiet przeprowadzonych wśród członków LGD. Większość z nich dobrze ocenia działalność stowarzyszenia, jego wpływ na rozwój obszaru, przedsięwzięcia zaplanowane w ramach LSR. Respondenci proponują rozszerzyć działania LSR-u na infrastrukturę publiczną, projekty dotyczące promocji turystycznej oraz pobudzające aktywność mieszkańców. Większość również uważa że poziom dofinansowania projektów powinien zostać zwiększony.

26. 8. 2010 r.

Małgorzata Elwirra

Siergiej